

Dames en heren, beste collega's,

Sommige dingen doe je omdat je ze gewoon leuk vindt. Ook als je agenda vol genoeg is. Daarom was ik kort geleden, onbezoldigd, als accountant betrokken bij de opzet van een studentenbedrijfje; een stageproject van MBO-studenten. 7 ondernemers van 17 jaar hebben een product bedacht en succesvol verkocht. Maar vorige week vroeg één van hen, de CFO, mij "Mijnheer Wieleman, we krijgen onze boekhouding niet sluitend; wilt u er eens naar kijken?" Toen dacht ik: OK, nu even terug naar de essentie en ben er vervolgens ingedoken. En het was goed om te ervaren wat er dan op dat moment van jou als accountant wordt verwacht.

Wij mogen nog altijd trots zijn op ons beroep en op wat u elke dag weer neerzet. Dat werd me ook duidelijk tijdens mijn recente rondgang langs vele kantoren, Van Goes tot Heerenveen, en bij bezoeken aan afdelingsvergaderingen. Natuurlijk is er zorg over de economische situatie. Over de fundamentele transitie die nodig is om ook in de toekomst succesvol te zijn. Maar tegelijk hoor ik genoeg positieve signalen over hoe daar mee om wordt gegaan. Veel mensen die overlopen van energie en graag willen bijdragen aan een succesvolle toekomst van ons beroep. Daar word ik als voorzitter blij van.

Ook uit de contacten met de accountants in business blijkt een grote betrokkenheid bij de NBA. Ik heb een tiental van hen bezocht op hun werkplek in het land. Natuurlijk vragen ze om voldoende relevantie en specifieke programma's die aansluiten bij hun professionele werkzaamheid. Maar tegelijk denken ze intensief mee over wat het beroep en de beroepsorganisatie aangaat. De intern- en overheidsaccountants zijn minstens zo betrokken. Ze ontwikkelen een veelheid aan initiatieven, die het belang van hun ledengroep bevestigen. Wij zijn een pluriforme beroepsorganisatie. Met openbaar accountants, werkzaam voor beursfondsen, familiebedrijven en talloze mkb-ondernemingen. Met intern accountants, met overheidsaccountants, met accountants in business. Met een actieve groep van Young Profs die essentiële thema's indringend aan de orde stelt. En met post-actieve leden, die nog altijd de titel accountant willen blijven uitdragen. We zijn een zeer diverse groep, maar met een gezamenlijk DNA.

Dames en heren, dit is de eerste algemene ledenvergadering van de Nederlandse Beroepsorganisaties van Accountants. Vandaag komt er een eind aan het interim bestuur van de NBA. Vandaag kiest u het bestuur van de NBA. En wij vragen u om een nieuwe legitimatie voor ons handelen. Dus mag je deze bijeenkomst een historisch moment noemen. Natuurlijk is dat vooral een formele kwestie. Als NIVRA en NOvAA hebben we de afgelopen vijf jaar intensief gewerkt aan een bundeling van onze activiteiten.

In april 2008 werd voor het eerst aangekondigd dat we meer intensief wilden samenwerken. In december 2009 stemden beide ledenvergaderingen in met het toen gepresenteerde fusieplan. En sinds eind november 2010 opereren we als NBA vanuit één huis in Amsterdam. Als besturen vergaderden we al geruime tijd samen.

Sinds 1 januari van dit jaar is er eindelijk de nieuwe Wet op het accountantsberoep. Daarmee hebben NIVRA en NOvAA officieel plaatsgemaakt voor de NBA.

Eén gezamenlijke beroepsorganisatie voor 21.000 accountants. Werkzaam in heel diverse functies. Met een gezamenlijk DNA. Trots op hun titel en op een beroep dat er toe doet.

En wat mij betreft ook trots op de NBA. Een beroepsorganisatie die meetelt, die zichtbaar is, die veel initiatieven ontplooit. Daarbij moeten we blijven streven naar verbetering. Ongetwijfeld doen we ook dingen minder goed. Maar ondertussen staat er een organisatie die opkomt voor het belang van alle accountants in Nederland. Die functioneert zoals het hoort, die een aanspreekpunt biedt voor leden, voor de politiek, voor toezichthouders en de samenleving.

Waar staan we als accountantsberoep? Ook in het afgelopen jaar heeft het beroep weer flink in de schijnwerpers gestaan. De rol van de accountant was opnieuw onderwerp van discussie, in het kielzog van spraakmakende praktijkcases van falend bestuur en dito toezicht. Koppen in de krant over Amarantis, SNS, Vestia en Imtech, waarbij steeds opnieuw de vraag wordt gesteld: waar was de accountant? Wat voor signalen heeft die afgegeven aan bestuurders en wat is zijn rol naar de maatschappij eigenlijk waard? Hadden wij op al die plaatsen niet het verschil moeten maken?

Recent was ik bij twee bijeenkomsten met Kamerleden, waarin de signaalfunctie van de accountant nadrukkelijk aan de orde kwam. Ook de politiek verwacht dat de accountant zijn signalerend vermogen inzet ten behoeve van bestuurders, commissarissen, financiers en andere stakeholders.

Dat gaat verder dan alleen een formele controle van de jaarrekening. Observeren is niet langer genoeg, het maatschappelijk verkeer verwacht van ons ook tijdige en gerichte interventie. De mening van accountants doet ertoe en dat geeft ons een grote verantwoordelijkheid. Adel verplicht.

Centraal voor de NBA staat dat die relevantie van het beroep moet worden bewaakt, nu en in de toekomst. Het accountantsberoep moet verschil willen maken, naar opdrachtgever en maatschappij. We zijn in 2013 begonnen met zeven concrete bestuursprojecten, die moeten bijdragen aan die relevantie. Onze bestuursprojecten zijn niet zozeer gericht op de traditionele recepten van méér regels en méér toezicht. Want we weten dat dat niet voldoende is. Voorop staat het leren: het individueel leren maar vooral het leren van elkaar. En veel aandacht voor cultuur en gedrag. Want de terugkeer naar de essentie van ons beroep raakt niet alleen ons hoofd, maar ook ons hart.

Het zijn zeven projecten die elk actief bijdragen aan een succesvolle toekomst van ons beroep. Straks zullen we die projecten elk kort belichten. Maar ik wil hier op deze plaats wel enkele nieuwe ontwikkelingen eruit lichten.

Allereerst rondom het project Signalerend vermogen. Bij de start daarvan schreven wij: 'Het project moet leiden tot een opleidingspakket als vervolg op de training professioneel-kritische instelling, met name gericht op verbetering van de mondelinge en schriftelijke communicatie'.

Dat krijgt nu handen en voeten. Gezien het genoemde belang van de signaalfunctie gaat de NBA een nieuwe cursus "Zeg wat je ziet" verplicht stellen. Een cursus bedoeld om de communicatieve vaardigheden van accountants te vergroten. Hij is bedoeld voor leden in de openbare praktijk, maar ook voor intern- en overheidsaccountants. Ook werkt de NBA aan een publicatie met 'best practices' op het gebied van signalerend vermogen, die dit najaar zal verschijnen.

Als tweede wil ik noemen het project ter verbetering van het lerend vermogen. Daar hebben we een versnelling aan gegeven, mede dankzij de inspiratie die we kregen tijdens het overleg met andere beroepsgroepen.

Medio juni heeft het bestuur besloten tot invoering van een intensief programma ter verbetering van de controlekwaliteit. Dat programma noemen we luid en duidelijk 'Het Moet Beter'. Onderdeel daarvan is een stevige permanente educatie verplichting voor 2014, voor alle accountants werkzaam in de controlepraktijk.

Daarbij hoort de hiervoor genoemde cursus "Zeg wat je ziet". Maar ook een kennistoets gericht op relevante regelgeving. Zeg maar gewoon "Ken de COS". En ten slotte wordt u geacht uw beste controledossier voor te leggen aan een kritische mentor.

Voor collega's die recent al een kennistoets en dossierreview van vergelijkbare zwaarte hebben doorstaan is er een vrijstelling. Maar evengoed spreken we hier over een ongekend stevige verplichting. Met reden. Onze kwaliteit mag niet telkens opnieuw ter discussie komen te staan.

We zien hier ook een heel nieuw initiatief van de kantoren zelf. Grote en middelgrote kantoren willen samen werken aan de kwaliteitsreputatie van het beroep als geheel. Zij zijn gestart met de uitwisseling van kennis en ervaring rondom kwaliteit en kwaliteitsbeheersing. En bijzonder is dat ze hebben toegezegd hun ervaringen op dit punt te zullen delen met kleinere kantoren. Een uniek project, dat een paar jaar geleden nog ondenkbaar was.

Bij bewaking van de kwaliteit past ook strikte handhaving. Daarbij hoort dat we samen met de Belastingdienst stevig optreden tegen onrechtmatig gebruik van de accountantstitel. Eerder hebben we 1600 gevallen van een valse vlag in beeld gebracht. Die worden inmiddels allemaal nader onderzocht. De jongste stand is telkens te vinden op onze website.

U ziet hier dat er 626 zijn onderzocht en dat 974 nog aan de beurt komen. Inmiddels zijn er 8 gevallen gemeld bij het bureau Economische Handhaving van de Belastingdienst. En er volgen er ongetwijfeld meer. Een beroep met kwaliteit kan zich geen valsspelers veroorloven.

Natuurlijk kijken we ook naar de basisopleiding voor een volgende generatie. De wereld verandert en dus moet ook de opleiding tot accountant mee veranderen. Daarover wordt in commissieverband uitgebreid nagedacht en gesproken. Ambitie is om op een heel nieuw wit vel papier een marktgericht onderwijsmodel op te zetten. De inhoud moet beter. De accountant moet robuuster worden en betere communicatieve vaardigheden bezitten. Zaken als ethiek, cybercrime en cloud computing moeten steviger in de opleiding een plek krijgen. En we moeten zorgen voor een gedegen oplossing van het thans spelende stageprobleem. Dat alles zal nog de nodige tijd vragen.

Dames en heren, ik besef dat veel aandacht rondom het beroep lijkt uit te gaan naar een beperkt marktsegment, waarop met name de grote accountantsorganisaties actief zijn. Voor sommigen voelt het wellicht alsof de NBA vooral spreekbuis is voor die organisaties. Dat is wat mij betreft niet terecht.

Een groot deel van onze openbare accountants is actief in de non-assurance praktijk, de samenstelpraktijk, het mkb. Er is nadrukkelijk behoefte aan een NBA-organisatie die praktische ondersteuning biedt en opkomt voor de belangen van die grote groep leden. Dat is een terechte vraag. Met het MKB programma besteden we als bestuur daarom nog nadrukkelijker aandacht aan de accountants werkzaam in die sector.

Het jongste brancherapport van het ING Economisch Bureau geeft aan dat de omzet van accountantskantoren in 2013 opnieuw zal krimpen, met ongeveer 1 procent. Deze trend raakt alle openbare accountants, maar op dit moment zeker die in het MKB.

De kwakkelende economie beperkt de vraag naar advies, terwijl de omzet in administratie en samenstelwerk structureel terugloopt. De tarieven staan breed onder druk. Er bereiken ons regelmatig geluiden van kantoren die het moeilijk hebben en mensen moeten laten gaan. Maar ik zie ook hoe u zich snel aanpast; met investeringen in ICT en in ICT kennis en met specialisatie op sectoren en op nieuwe diensten. En vooral de manier waarop u de medewerkers opleidt in de nieuwe verwachtingen van uw klanten.

Over die nieuwe realiteit hebben wij eerder een publicatie uitgebracht, Accountant 2020. Na verwerking van commentaren is die recent in finale vorm op onze site gepubliceerd. Neem hem vooral ter harte.

Om u een beetje te helpen de kosten te beheersen is de contributie voor de meeste NBA-leden verlaagd, terwijl onze output is verbeterd. Ook wij moeten meer doen met minder mensen. De omvang van het bureau heeft inmiddels de eerder als doel gestelde omvang bereikt en we zijn financieel gezond. Ons nieuwe ERP-systeem, dat thans wordt geïmplementeerd, moet zorgen voor verdere efficiencyverbetering en betere managementinformatie. Zodat u in de toekomst ook een slagvaardige en efficiënte beroepsorganisatie heeft.

Dames en heren, ik kom tot een afronding. Een laatste aspect dat ik wil noemen is dat we dicht bij een nieuwe gedragscode zijn, de VGBA, de Verordening Gedrags- en Beroepscode Accountants. Daarbij horen ook nieuwe voorschriften inzake onafhankelijkheid. Ze vormen de uitkomst van een brede consultatie. Eén set van regels voor alle accountants. De VGBA trekt nu reeds internationaal de aandacht door haar compactheid en helderheid.

Eerder heb ik de VGBA de "grondwet" van ons beroep genoemd. De nieuwe VGBA schept helderheid voor onszelf en de buitenwereld. Heldere regels zijn de basis voor een goede naleving en handhaving. Maar vooral: met de nieuwe VGBA gaan we terug naar de essentie van ons beroep: we zijn dienstbaar aan de samenleving vanuit duidelijke principes. Dat is een belangrijk signaal in deze tijd.

Dames en heren, wij hebben veel te doen in het komende jaar. Maar laten we dat vooral doen vanuit een positieve en optimistische insteek. Met trots op een prachtig beroep, dat verschil maakt en blijft maken in de wereld waarin wij leven.

De NBA wil hierbij uw krachtige en betrokken beroepsorganisatie zijn.

Ik roep u allen op om ambassadeur te zijn van dat beroep. Ik ga u daarin graag en van harte voor.

Dank u wel.